

Jaarverslag 2018

De Hortus wil met haar aanbod kinderen om zich heen laten kijken, hen laten verwonderen over de schoonheid van de natuur.

De Hortus neemt ze mee naar buiten, daar waar zoveel te zien en te leren is voor later!

Havendam 56 / 3841 AA Harderwijk
Postbus 149 / 3840 AC Harderwijk

0341-427 406
info@hortusharderwijk.nl
www.hortusharderwijk.nl

Voorwoord

Het jaar 2018 was voor De Hortus weer een bijzonder druk, maar ook een veelbewogen jaar. In dit jaarverslag geven wij u een kijkje in de keuken.

Natuur, milieu en duurzaamheid komen steeds bewuster naar voren in de samenleving. De Hortus voelt zich bevoorrecht om een grote rol te spelen in deze bewustwording binnen het onderwijs. Samen met onze medewerkers en de onuitputtelijke energie van onze vrijwilligers weten we elk jaar de leerlingen inspirerende lessen en opdrachten aan te bieden.

Ook zijn we enorm verheugd dat de boomfeestdag in het Strokkelbos een groot succes is geworden en nu een terugkerend onderdeel is geworden van ons curriculum. Zo kunnen wij als De Hortus eraan bijdragen dat straks vele kinderen in Harderwijk hun 'eigen' boom kunnen zien groeien.

De Hortus heeft ook in 2018 weer diverse gesprekken gevoerd over de druk waaronder gepresteerd moet worden, zowel financieel als qua huisvesting. Daarin bood 2018 licht in de duisternis. In 2018 kregen wij te horen dat we ook vanuit de politiek op breed draagvlak kunnen rekenen en extra steun krijgen op financieel vlak. Hiermee kunnen we medewerkers en vrijwilligers nog beter ondersteunen, wat zeker nodig was gezien de verhoogde werkdruk, mede door het wegvallen in verband met ziekte van onze coördinator.

Door de tomeloze inzet van onze interim-coördinator en de medewerkers en vrijwilligers hebben we dit jaar toch mooie resultaten weten te boeken. Door de extra steun op financieel vlak kunnen we ook doorpakken op het belangrijkste vlak: het aanbieden van een zo gevarieerd en interessant mogelijk lesaanbod.

Tevens zijn er in 2018 grote stappen gezet richting een nieuwe werkplek, een die meer in het hart van de stad ligt. De Hortus komt weer thuis en staat weer stevig.

In dit jaarverslag leest u meer over onze inzet en activiteiten in 2018. Wij wensen u veel leesplezier!

Bestuur Stichting De Hortus

Inhoudsopgave	
Organisatie	6
Personeel	6
De vrijwilligers	7
Het bestuur	7
De Natuurtuin	8
Communicatie	10
 Basis activiteiten	 11
Lesmateriaal	12
Buitenlessen	12
Nieuw aanbod	12
Bereik uitleen educatief materiaal	13
Bereik buitenlessen	14
 Activiteiten door De Hortus	 15
Boomfeestdag Harderwijk	15
Snoepgroente!	16
Moestuinzaden	17
Dag van de Duurzaamheid	17
Afval op school	18
Gastlessen Groene Energie	18
Ontwikkelingen	19
 NME in de Regio	 20
Gemeente Putten	20
Regio gemeenten	20

Organisatie

Stichting De Hortus, Centrum voor Natuur en Milieu is gevestigd in Harderwijk. De Stichting heeft als doel om het belang van natuur, milieu en duurzaamheid voor een gezonde leefomgeving voor nu en in de toekomst onder de aandacht te brengen. De activiteiten die daarvoor worden ontplooid zijn vooral gericht op de inwoners van Harderwijk en de regio, in het bijzonder de jeugd. Onze belangrijkste doelgroep vormen de basisschool leerlingen uit Harderwijk/Hierden.

Onze doelstellingen zijn:

- het laten opdoen van kennis van natuur en milieu en de invloed van menselijk handelen daarop.
- het ontwikkelen van vaardigheden die ten dienste staan van het maken van bewuste milieuvriendelijke keuzes.
- het bevorderen van duurzaam handelen.

De Stichting bereikt haar doel o.a. door:

- informatie en documentatiemateriaal (lesmateriaal) beschikbaar te stellen.
- vrijwilligers aan te trekken en te stimuleren.
- gekwalificeerd personeel in dienst te nemen en te houden en deskundigen in te zetten.

Personeel

De personele bezetting van De Hortus was in 2018 als volgt:

Coördinator/Projectleider:	Carola Rijpkema	16 uur per week
Bureau manager:	Corien van Twillert	16 uur per week
Educatief medewerker:	Reinou Groeneveld	8 uur per week
Interim coördinator:	Lydia Haafkens	ca. 20 uur per maand

De vrijwilligers

De Hortus kan niet zonder haar vrijwilligers! Gelukkig kan de Stichting rekenen op een groep trouwe en enthousiaste mensen die verschillende werkzaamheden uitvoeren.

Zo hebben we een groep van ca. 10 Natuurschoolgidsen, zij geven in tweetallen onze buitenlessen. O.a. in de Natuurtuin, het Harderbroek, bij de Dierenweide en in het bos. Ook hebben we ca. 6 vrijwilligers voor het rondbrengen en ophalen van ons lesmateriaal. Een ander groepje houdt zich bezig met het nakijken en onderhouden van de lesmaterialen en het op orde houden van het magazijn en de voorraad. De Natuurtuin heeft haar eigen groep, ongeveer 19 vrijwilligers. Zij onderhouden deze bijzondere plek, aangestuurd door de vrijwillige coördinator.

Het bestuur

Het bestuur van De Hortus bestond in 2018 uit:

Voorzitter:	Jan Tuininga
Penningmeester:	Chris Herzog
Secretaris:	Thijs Melkert
Algemeen lid:	Jos Vellinga-Hagedoorn

De Natuurtuin

De Natuurtuin is een vrijwilligersproject van Stichting De Hortus. De tuin is gevestigd in de wijk Stadsweiden naast de oprit van de Botterbrug over de A28 aan het Palmbospad. Het terrein is ca. 2 ha. In 2018 waren ongeveer 20 vrijwilligers actief in de natuurtuin. Naast deze vrijwilligers werken er in het schoolseizoen ook een ochtend in de week stagiairs van VSO de Lelie in de tuin.

De Natuurtuin omvat verschillende biotopen, waar een gevarieerde begroeiing te zien is met inheemse flora. Door de variatie aan planten worden er ook veel soorten insecten aangetroffen en daarmee ook vogels. In de Natuurtuin krijgen de planten geen water, maar inheemse planten zijn veel beter aangepast aan extreme omstandigheden dan “gewone” tuinplanten.

Er is hard gewerkt door de vrijwilligers. Niet alleen door het uitvoeren van het onderhoudswerk, maar ook nieuwe projecten werden aangepakt. Zo werd er langs de akkers een muurtje aangelegd waar soorten als Wit vetkruid, Tripmadam en Steenanjer een plaatsje vinden. Om ongewenst belopen van de begroeiingen tegen te gaan zijn bloemenweiden afgeschermd met weidepalen en ijzerdraad. Niet fraai, maar helaas nodig. Vandalisme is nog steeds een punt van aandacht.

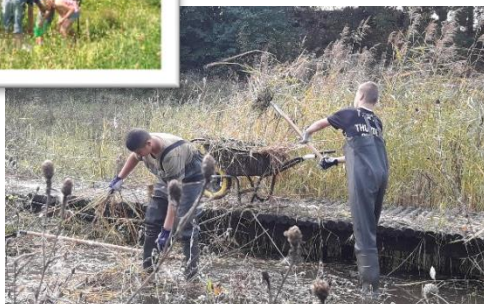
We hebben 24 maart 2018 voor het eerst meegedaan met NLDoeT. We hebben veel werk verzet, maar we kregen slechts 1 aanmelding van buiten onze eigen kring van vrijwilligers.

Door de gemeente Harderwijk is in 2018 aan de achterzijde van de tuin een fraaie houten trap geplaatst voor wandelaars. In november heeft de gemeente binnen de omheining van de bijenstal een prachtig insectenhotel geplaatst.

De opbergschuur is door de vrijwilligers beter beveiligd tegen inbraak. Ons gereedschap wordt, dankzij giften en subsidies, steeds beter en professioneler. We hebben bijvoorbeeld een maaimachine met vingerbalk aangeschaft, waardoor we sneller en beter kunnen werken. Dat ons beheer vruchten afwerpt bewijst het verschijnen van de Rietorchis in het stuk dat sinds eind 2014 deel van de Natuurtuin uitmaakt.

We onderhouden ook de sloot langs het fietspad. We hebben hier enkele malen riet gemaaid en in de winter zijn overhangende takken verwijderd. Eind 2018 is door Waterschap Vallei en Veluwe de sloot uitgebaggerd. Eens in de ca. 10 jaar is dit nodig om dichtslibben te voorkomen. In de berm proberen we door een gericht maaibeheer een soortenrijke begroeiing te laten ontstaan. We onderhouden in 2018 deze berm voor het tweede jaar en de eerste resultaten zijn al zichtbaar.

Ook in 2018 werd de tuin druk bezocht door basisschoolleerlingen die buitenlessen in de Natuurtuin krijgen, maar ook door veel andere geïnteresseerde bezoekers.

Communicatie

De Hortus beseft de waarde van een goede communicatie.

Vanaf begin 2018 staat de nieuwe website online; maandelijks sturen we nieuwsbrieven naar alle basisscholen in Harderwijk en in de regio Noord West Veluwe, naar de medewerkers, de vrijwilligers en andere belangstellenden. De Facebook pagina wordt bijgehouden. Voor projecten of andere activiteiten benaderen we de pers.

Extern overleg dient meerdere doelen. Allereerst kennismaken en het opbouwen van een netwerk. Daarnaast het samenwerken en/of mede uitvoeren van projecten. Allereerst met gemeente Harderwijk.

Ook in 2018 zijn er diverse gesprekken geweest met betrokken ambtenaren over verschillende beleidsthema's. O.a. over dierenwelzijnsbeleid en milieubeleid.

Uit de gevoerde gesprekken volgde een betekenisvolle samenwerking met grote waarde voor de basisscholen.

Eveneens heel belangrijk zijn de netwerkbijeenkomsten van zowel landelijke- als Gelderse NME-centra. Daar worden verbindingen gelegd voor mogelijke samenwerking en wordt er gewerkt aan vragen/kansen voor educatieve vernieuwing. Hier stond in 2018 zwerfafval, duurzaamheid (klimaatadaptatie) en ontdekkend leren voorop.

Tenslotte wordt ook het Harderwijker netwerk uitgebreid met mogelijke samenwerkingen tussen betrokken partijen. Zo is er regelmatig overleg tussen bijvoorbeeld Stichting De Rietmeen, JOGG Harderwijk, Het Pakhuis Ermelo, het Waterschap.

Stichting De Hortus, centrum voor Natuur en Milieu ontvangt over de periode 2017 t/m 2020 een budgetsubsidie voor de uitvoering van haar taken. De Hortus ontwikkelt educatieve materialen, geeft lessen en organiseert activiteiten voor basisscholen. In 2018 heeft De Hortus voldaan aan de prestatieafspraken zoals omschreven in de Budgetovereenkomst 2017 t/m 2020.

Via ons digitale reserveringssysteem

De Hortus
 De Hortus is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving. Het is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving. Het is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving.

Wat is De Hortus?
 De Hortus is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving. Het is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving. Het is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving.

Wat doet De Hortus?
 De Hortus is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving. Het is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving. Het is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving.

Wat is de missie van De Hortus?
 De Hortus is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving. Het is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving. Het is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving.

Wat is de visie van De Hortus?
 De Hortus is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving. Het is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving. Het is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving.

Wat is de structuur van De Hortus?
 De Hortus is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving. Het is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving. Het is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving.

Wat is de werkwijze van De Hortus?
 De Hortus is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving. Het is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving. Het is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving.

Wat is de contactinformatie van De Hortus?
 De Hortus is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving. Het is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving. Het is een organisatie die zich inzet voor de natuur en de omgeving.

NME aanbod 2018-2019 Harderwijk

Deelname aan de NME is gratis. De kosten van de cursus worden vergoed door de gemeente Harderwijk.

Scheikswaard		
10-11-18	Vereniging van de Nieuw	10-11-18
11-12-18	Vereniging van de Nieuw	11-12-18
12-1-19	Vereniging van de Nieuw	12-1-19
13-2-19	Vereniging van de Nieuw	13-2-19
14-3-19	Vereniging van de Nieuw	14-3-19
15-4-19	Vereniging van de Nieuw	15-4-19
16-5-19	Vereniging van de Nieuw	16-5-19
17-6-19	Vereniging van de Nieuw	17-6-19
18-7-19	Vereniging van de Nieuw	18-7-19
19-8-19	Vereniging van de Nieuw	19-8-19
20-9-19	Vereniging van de Nieuw	20-9-19
21-10-19	Vereniging van de Nieuw	21-10-19
22-11-19	Vereniging van de Nieuw	22-11-19
23-12-19	Vereniging van de Nieuw	23-12-19
24-1-20	Vereniging van de Nieuw	24-1-20
25-2-20	Vereniging van de Nieuw	25-2-20
26-3-20	Vereniging van de Nieuw	26-3-20
27-4-20	Vereniging van de Nieuw	27-4-20
28-5-20	Vereniging van de Nieuw	28-5-20
29-6-20	Vereniging van de Nieuw	29-6-20
30-7-20	Vereniging van de Nieuw	30-7-20
31-8-20	Vereniging van de Nieuw	31-8-20
1-9-20	Vereniging van de Nieuw	1-9-20
2-10-20	Vereniging van de Nieuw	2-10-20
3-11-20	Vereniging van de Nieuw	3-11-20
4-12-20	Vereniging van de Nieuw	4-12-20
5-1-21	Vereniging van de Nieuw	5-1-21
6-2-21	Vereniging van de Nieuw	6-2-21
7-3-21	Vereniging van de Nieuw	7-3-21
8-4-21	Vereniging van de Nieuw	8-4-21
9-5-21	Vereniging van de Nieuw	9-5-21
10-6-21	Vereniging van de Nieuw	10-6-21
11-7-21	Vereniging van de Nieuw	11-7-21
12-8-21	Vereniging van de Nieuw	12-8-21
13-9-21	Vereniging van de Nieuw	13-9-21
14-10-21	Vereniging van de Nieuw	14-10-21
15-11-21	Vereniging van de Nieuw	15-11-21
16-12-21	Vereniging van de Nieuw	16-12-21
17-1-22	Vereniging van de Nieuw	17-1-22
18-2-22	Vereniging van de Nieuw	18-2-22
19-3-22	Vereniging van de Nieuw	19-3-22
20-4-22	Vereniging van de Nieuw	20-4-22
21-5-22	Vereniging van de Nieuw	21-5-22
22-6-22	Vereniging van de Nieuw	22-6-22
23-7-22	Vereniging van de Nieuw	23-7-22
24-8-22	Vereniging van de Nieuw	24-8-22
25-9-22	Vereniging van de Nieuw	25-9-22
26-10-22	Vereniging van de Nieuw	26-10-22
27-11-22	Vereniging van de Nieuw	27-11-22
28-12-22	Vereniging van de Nieuw	28-12-22
29-1-23	Vereniging van de Nieuw	29-1-23
30-2-23	Vereniging van de Nieuw	30-2-23
31-3-23	Vereniging van de Nieuw	31-3-23
1-4-23	Vereniging van de Nieuw	1-4-23
2-5-23	Vereniging van de Nieuw	2-5-23
3-6-23	Vereniging van de Nieuw	3-6-23
4-7-23	Vereniging van de Nieuw	4-7-23
5-8-23	Vereniging van de Nieuw	5-8-23
6-9-23	Vereniging van de Nieuw	6-9-23
7-10-23	Vereniging van de Nieuw	7-10-23
8-11-23	Vereniging van de Nieuw	8-11-23
9-12-23	Vereniging van de Nieuw	9-12-23
10-1-24	Vereniging van de Nieuw	10-1-24
11-2-24	Vereniging van de Nieuw	11-2-24
12-3-24	Vereniging van de Nieuw	12-3-24
13-4-24	Vereniging van de Nieuw	13-4-24
14-5-24	Vereniging van de Nieuw	14-5-24
15-6-24	Vereniging van de Nieuw	15-6-24
16-7-24	Vereniging van de Nieuw	16-7-24
17-8-24	Vereniging van de Nieuw	17-8-24
18-9-24	Vereniging van de Nieuw	18-9-24
19-10-24	Vereniging van de Nieuw	19-10-24
20-11-24	Vereniging van de Nieuw	20-11-24
21-12-24	Vereniging van de Nieuw	21-12-24
22-1-25	Vereniging van de Nieuw	22-1-25
23-2-25	Vereniging van de Nieuw	23-2-25
24-3-25	Vereniging van de Nieuw	24-3-25
25-4-25	Vereniging van de Nieuw	25-4-25
26-5-25	Vereniging van de Nieuw	26-5-25
27-6-25	Vereniging van de Nieuw	27-6-25
28-7-25	Vereniging van de Nieuw	28-7-25
29-8-25	Vereniging van de Nieuw	29-8-25
30-9-25	Vereniging van de Nieuw	30-9-25
1-10-25	Vereniging van de Nieuw	1-10-25
2-11-25	Vereniging van de Nieuw	2-11-25
3-12-25	Vereniging van de Nieuw	3-12-25
4-1-26	Vereniging van de Nieuw	4-1-26
5-2-26	Vereniging van de Nieuw	5-2-26
6-3-26	Vereniging van de Nieuw	6-3-26
7-4-26	Vereniging van de	

toegang geeft tot onbeperkt lenen, met korting op de buitenlessen. Voor De Hortus zijn deze inkomsten, naast de budgetfinanciering, noodzakelijk om onze dienstverlening op peil en de materialen actueel te houden.

11

Lesmateriaal

Alle basisscholen in de gemeente Harderwijk maken gebruik van het NME-aanbod; leskisten, doekisten, ontdekdozen, lespakketten en los materiaal. Er worden per leeftijdscategorie minimaal 10 verschillende lesmaterialen aangeboden.

Buitenlessen

Een bijzonder deel van ons aanbod zijn de buitenlessen. Leerlingen ervaren door te zien, te doen en te voelen, alle zintuigen worden gebruikt! Deze lessen worden gegeven door onze vrijwillige natuurschoolgidsen en vinden plaats in de Natuurtuin, in de Dierenweide, in de Molen, in het Harderwijker bos, in de Rietmeen en in Harderbroek. Scholen waarderen deze belevingslessen.

Nieuw aanbod

Jaarlijks richten we ons op vernieuwing van ons aanbod. Om mee te gaan in de onderwijsontwikkelingen én om actueel lesmateriaal te bieden.

We hebben in 2018 de volgende materialen aangeschaft/ontwikkeld of vernieuwd om ons aanbod interessant en bij de tijd te houden:

Voor de onderbouw:

Een nieuwe buitenles In de Fruittuin.
Nieuwe inspiratiekist Bomen.

Voor de middenbouw:

Nieuwe leskist De verdwaalde boom.
Nieuwe leskist Hulptroepen uit de natuur.
Nieuwe inspiratiekist Bomen.

Voor de bovenbouw:

Nieuwe leskist Plastic soep is linke soep.
De buitenles Waterkwaliteit is aangepast.
Nieuwe leskist Bomen? Boeien!
Nieuwe leskist Wie is de Pisang?

De aanschaf van deze materialen valt onder taakstellend budget om de lesmaterialen actueel te houden. Echter bekijkt De Hortus per aanschaf of dit passend is binnen het budget dat we beschikbaar hebben voor aanschaf educatief materiaal. Jaarlijks is dat maximaal € 5000,-. Hierbinnen worden continue afwegingen gemaakt over noodzaak, zelf ontwikkelen, overnemen, extern budget aanvragen etc.

Bereik Harderwijk uitleen educatief materiaal

In 2018 telde gemeente Harderwijk 24 scholen, waarbij 2 scholen een dependance hebben, dus 26 schoollocaties. Alle 24 scholen hebben in 2018 gebruikgemaakt van ons aanbod. Daarnaast heeft ook de internationale schakelklas van het Startcollege dit jaar gebruik gemaakt van ons aanbod.

Voor het schooljaar 2017 zijn er 308 bestellingen gedaan. Dit zijn lesmaterialen – buitenlessen – losse materialen en materiaalzendingen.

Aantal bestellingen per kalenderjaar

Schooljaar:	2015	2016	2017	2018
Aantal bestellingen:	282	270	308	427

Aantal bestellingen per schooljaar

Schooljaar:	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Aantal bestellingen:	345	405*	457*

* incl. activiteiten boomfeestdag 2018, zie pagina 15.

De top 10 materialen in 2018:

1. Ontdekdoos Braakballen
2. Materiaalzending Vlinders
3. Ontdekdoos Elektriciteit
4. Ontdekdoos Magneten 5-8
5. Ontdekdoos Stroomkringen

6. Ontdekdoos Magneten 1-2
7. Vlinderbakken
8. Ontdekdoos Vloeistoffen
9. Ontdekdoos Wegen
10. Ontdekdoos Geluid

Overzicht type lessen en afname per kalenderjaar

Buitenlessen	2015	2016	2017	2018
In de Natuurtuin, 6 typen	29	20	24	31
Op de dierenweide, 2 typen	15	11	16	12
In het Harderwijker Bos	14	9	3	7
In de korenmolen De Hoop	15	8	4	4
In het Harderbroek		8	11	6
In De Rietmeen				10

Er is een lichte stijging in het aantal gegeven buitenlessen.

Het blijft voor de leerkrachten moeilijk om begeleiding te krijgen bij het vervoer van de leerlingen naar de plek toe waar de buitenles wordt gegeven. Bij slecht weer laten we de keus bij de leerkracht of deze de les wil verzetten/annuleren.

Activiteiten door De Hortus

Boomfeestdag Harderwijk, maart 2018

Ter gelegenheid van boomfeestdag 2018, hebben 225 leerlingen van 9 basisscholen ieder een boom geplant op een open plek in het Strokelbos. Het was een groot feest. Dat gebeurde in aanwezigheid van Burgemeester Harm-Jan van Schaik en Wethouder Jeroen de Jong. De popschool zorgde voor de muzikale omlijsting.

Naast de organisatie van de boomfeestdag heeft de gemeente samen met De Hortus voor de groepen 6, 7 en 8 een lespakket en buitenactiviteiten ontwikkeld met als doel zoveel mogelijk leerlingen enthousiast te maken voor de natuur. De groepen 6 maakten een wandeling met de boswachter, de groepen 7 gingen aan het werk in het bos en de groepen 8 hebben ieder een boom geplant. In totaal namen 600 leerlingen van de groepen 6, 7 en 8 op een of andere manier deel aan een activiteit in het kader van de boomfeestdag 2018.

Snoepgroente! September 2018

Deze campagne is een initiatief van JOGG Harderwijk. Zij hebben een aantal partners erbij betrokken waaronder De Hortus, Jumbo, Stadsoogst en De Basiliek. De campagne heeft als doel het eten van groente als tussendoortje te stimuleren voor jonge kinderen.

De Hortus heeft de Bitemap geactualiseerd met hierin inspirerend lesmateriaal voor alle groepen. En er werden activiteiten georganiseerd waarop scholen zich konden inschrijven. 45 groepen van 11 basisscholen in Harderwijk hebben meegedaan aan de campagne Snoepgroente! Zij hebben de Bitemap ontvangen en meegedaan aan 1 of meerdere activiteiten.

Enkele vrijwilligers van De Hortus hebben als activiteit voorgelezen aan kleuters van 7 groepen. Samen met een mooi prentenboek, een puzzel en een mandje groente gingen de vrijwilligers in gesprek met kinderen over het eten van groente. Uiteraard werd er ook geproefd!

Moestuinzaden

Via zadenhandel Rijk Zwaan hebben we aan alle basisscholen in Harderwijk een pakketje aangeboden met zaden voor de moestuin en een boekje met tips.

Met dit cadeau willen we helpen de kinderen een gezonde levensstijl aan te leren. Kinderen die meer weten over hun eten zijn eerder bereid om gezonde en duurzame voedselkeuzes te maken. Het werken in een eigen moestuintje is hiervoor een heel effectief middel. Kinderen leren het proces van zaadje tot maaltijd en alles wat er verder bij de groei komt kijken.

Dag van de Duurzaamheid, oktober 2018

In het kader van Dag van de Duurzaamheid 10 oktober hebben De Hortus en Sandra van Hulsen, lid steunfractie van Groen Links, een voorleesactie georganiseerd. Lokale politici hebben voorgelezen op basisscholen uit het boek 'De Kracht van nieuwe Energie'.

Op 5 scholen is voorgelezen, o.a. door wethouder Gert Jan van Noort. De scholen die meededen waren De Veste, De Parel, De Brug, Willem Alexander en Alfons Ariëns.

Afval op school

In september 2017 is het tweejarig landelijke programma 'Afval op School' gestart. In dit programma wordt alle kennis en ervaring op het gebied van afvalscheiding en -preventie, gedragsverandering en educatie gebundeld. Het programma biedt scholen de mogelijkheid om samen met gemeenten, lokale NME centra, afvalverwerkende bedrijven op zoek te gaan naar de voor hen beste invalshoek, werkwijze en educatief materiaal om het terugdringen van (zwerf)afval structureel te realiseren.

De Hortus kon zich aanmelden voor maximaal 2 scholen. Dit heeft te maken met de budgetversleuteling en de gemeente grootte. Kindcentrum De Veste en Vrije School Valentijn zijn de 2 scholen die zeer enthousiast meedoen. Zie ook www.afvalopschool.nl.

Gastlessen Groene Energie

In 2018 mochten we weer een gastdocent Groene Energie aanbieden met subsidie van gemeente Harderwijk. Dit valt binnen het thema Energie & Duurzaamheid.

Vervolgens zijn er maar liefst 12 gastlessen gegeven in schooljaar 2017-2018. In schooljaar 2018-2019 zijn er 8 gastlessen gegeven. De reacties waren positief, de gastlessen werden met enthousiasme ontvangen.

Ontwikkelingen

Naast lopende projecten die voor ons iets opleveren, zowel financieel als in een goede samenwerking, zijn er altijd nieuwe ideeën en initiatieven die in ontwikkeling zijn en uiteindelijk tot grotere projecten kunnen leiden. Als de Hortus kan groeien in omvang en daadkracht zal in Harderwijk nog meer aandacht kunnen worden gegeven aan natuureducatie op de basisscholen.

Eén van de ideeën is bijvoorbeeld klimaatbestendige schoolpleinen. Dat zijn schoolpleinen die klimaatbestendig zijn voor de toekomst. Die bestaan uit veel groen waardoor bijvoorbeeld het regenwater kan infiltreren in de grond en waar bomen verkoeling geven tijdens warme dagen. Het microklimaat rondom school kan zo worden verbeterd.

Bijkomstig groot voordeel is dat het groen zorgt voor een inspirerende en uitdagende speelplek waar kinderen naar hartenlust op ontdekking kunnen gaan en alle zintuigen kunnen gebruiken. De Hortus streeft naar groene schoolpleinen in Harderwijk en neemt dit ook mee in gesprekken met de scholen. Echter moet de wil om dit te realiseren vanuit de scholen zelf komen. De Hortus kan ondersteuning bieden, en kan haar expertise gebruiken om een lokaal netwerk op te zetten van kennis en kunde. Ook gemeente Harderwijk zou hierin een goede samenwerkingspartner kunnen zijn. Evenals het Waterschap Vallei en Veluwe. De Hortus en het waterschap zijn in overleg met de mogelijkheden.

Daarnaast geven we aandacht aan een vervolg op het project “Zwervend afval.... Mooi niet!”, omdat zwerfafval een aandachtspunt blijft binnen NME en de doelgroep basisonderwijs. Samen met BITT en Cultuurkust verkennen we een projectvoorstel wat in Harderwijk opgezet kan gaan worden.

NME in de Regio

Gemeente Putten

Ook in 2018 heeft De Hortus een samenwerkingscontract met gemeente Putten afgesloten inzake de uitleen van educatieve materialen aan de basisscholen in deze gemeente. Door middel van een financiële vergoeding van de gemeente lenen de scholen in Putten gratis. De Hortus stelt hiervoor een aparte *NME flyer Putten* op voor deze basisscholen. De materialen worden door onze vrijwilligers naar het gemeentehuis gebracht en na gebruik weer opgehaald. De leerkrachten kunnen daar de materialen ophalen en terugbrengen.

Putten telde in 2018 14 scholen.

De procentuele deelname van het aantal scholen in gemeente Putten:

2014	2015	2016	2017	2018
63%	75%	60%	60%	64%

Aantal bestellingen per kalenderjaar:

2014	2015	2016	2017	2018
99	140	108	80	91

Regio gemeenten

Scholen in de regio kunnen ook educatieve lesmaterialen lenen bij De Hortus. De Hortus stelt hiervoor een aparte *NME flyer Regio* op die jaarlijks digitaal verstuurd wordt. De scholen betalen een vergoeding voor het lenen van het lesmateriaal of nemen een abonnement waarbij ze onbeperkt kunnen lenen. Onze distributievrijwilligers brengen en halen de materialen ook bij deze scholen.